LA CENTENARUL UNIVERSITĂȚII

În toamna acestui an Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" din Iași a împlinit un veac de existență. Ea a luat naștere, după cum se știe, la 26 octombrie 1860. Învățămîntul superior din Moldova este, însă, ceva mai vechi. Încă din primele decenii ale secolului trecut a funcționat, aici, o academie domnească dar aceasta n-a putut ține pas cu vremea fiindcă s-a dovedit a fi refractară tendințelor înoitoare și, foarte curînd, a devenit cu totul necorespunzătoare. Era nevoie de un învățămînt în limba națională.

În anul 1835 a luat ființă Academia Mihăileană care, în condițiile neprielnice de atunci, nu s-a putut dezvolta nici ea și, la 1847, a fost transformată într-un colegiu cu limba de predare franceză, *ceea ce însemna, de fapt, desființarea ei. Boierimea ruginită și retrogradă nu vedea cu ochi buni ascensiunea unei tinerimi noi care se pregătea, sistematic, în școală, în vederea instaurării altor principii în societate.*

Au mai trecut cîțiva ani și învățămîntul superior nu reușea să se refacă. Pe baza unei legi din 1852 a fost înființată, abia în anul 1855, facultatea juridică (deschisă, de fapt, în februarie 1856), iar în 1858 a luat ființă și secția literară a facultății de filozofie.

La 1860 existau, așadar, două facultăți.

Sarcina de a completa învățămîntul superior a revenit lui M. Kogălniceanu, sfetnicul cel mai apropiat și colaboratorul statornic al lui Al. I. Cuza.

Începînd din luna aprilie 1860, el a luat o serie de hotărîri privitoare la întregul învățămînt și, în special, la învățămîntul superior. Au fost completate catedrele de la facultatea juridică precum și cele ale secției literare de la facultatea de filozofie. A fost înființată secția a doua, de științe, din cadrul facultății de filozofie, care avea să se transforme, mai tîrziu, în facultate de științe. Au început pregătirile pentru înființarea unei facultăți de medicină. Kogălniceanu n-a putut înfrînge, însă, rezistența unor medici, care se temeau de o serie de greutăți și s-au opus înființării. Această facultate va lua ființă abia la 1879.

Cînd toate pregătirile au fost gata, au fost elaborate, sub îndrumarea lui Kogălniceanu, statutele de organizare a Universității, iar la 26 octombrie 1860 Al. I. Cuza a semnat decretul de înființare a ei.

Dar greutățile adevărate s-ar putea spune că abia acum încep. Politica reacționară față de școală și, în mod special, față de învățămîntul superior, a monstruoasei coaliții a frînat, pentru multă vreme, desfășurarea normală a lucrurilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Clădirea Universității, fost palat domnesc, era cu totul nepotrivită pentru adăpostirea facultății, a bibliotecii centrale și, pentru cităva vreme, și a muzeului de pictură. Nu erau încăperi pentru instalarea laboratoarelor și nici cadre corespunzătoare, la o serie de discipline.

Abia în 1898 condițiile materiale au fost îmbunătățite prin construirea actualei clădiri (numai partea în care este adăpostită astăzi Politehnica!).

Universitatea a început să funcționeze cu 94 de studenți. Numărul lor a crescut foarte încet din cauză că masele muncitoare nu aveau posibilitatea să-și trimită fiii la studii superioare. Numărul burselor era cu totul neînsemnat. O cantină cu foarte puține locuri ia ființă abia în anul 1902, iar primul cămin studențesc în 1918. Nici cantina, nici căminul nu erau corespunzătoare, din moment ce clădirile respective fuseseră destinate, inițial, pentru alte scopuri. E suficient să amintim. aici, că, puțin înainte de începutul celui de-al doilea război mondial, lucrurile nu se prezentau mult mai bine. Cele două cămine, unul pentru studenți și unul pentru studente, nu corespondeau nici din punctul de vedere al capacității nici din cel al confortului, iar cantina era cu totul improprie. Ea nu avea nici instalațiile corespunzătoare de bucătărie, pentru pregătirea mesei, și nici magaziile ori sufrageria absolut necesare. Studenții mîncau într-o încăpere absolut nepotrivită care servea, în timpul liber, și ca sală de lectură. Căminul de băieți funcționa într-o fostă închisoare.

Cu toate că regimurile trecute n-au sprijinit Universitatea noastră și n-au creat, aici, condiții prielnice de studiu, noi avem mîndria să pomenim, astăzi, nume de oameni care și-au făcut un ideal din munca la catedra pe care o dețineau și au știut să învingă toate greutățile cîte le stăteau în cale. Au renunțat la confortul personal și n-au precupețit nimic pentru că erau animați de dorința sinceră de ridicare a poporului de care se simțeau legați. Cu laboratoare improvizate, sau chiar fără ele, cu biblioteci cu totul necorespunzătoare, lovindu-se de neînțelegerea oficialității ori de lipsa ei de bunăvoință, profesori ca Petre Poni, Dragomir Hurmuzescu, Grigore Cobîlcescu, Simion Bărnuțiu, Dr. Cantacuzino și alții au fost cei dintîi care au arătat că și romînii sînt capabili să desfășoare activitate științifică și să onoreze o catedră universitară.

Universitatea noastră n-a contribuit, prin adevărații ei profesori, numai la progresul științei în diversele specialități. Ea a îndeplinit un rol educativ și cetățenesc de prim ordin. Numărul profesorilor progresiști, care au luptat de pe poziții materialiste, a fost totdeauna apreciabil aici: Alexandru Philippide, și Dr. C. I. Parhon, Traian Bratu și Petre Mihăileanu, G. Ibrăileanu și Iorgu Iordan, Alexandru Xenopol și Paul Bujor, doctorul Leon și Ioan Borcea, Petre Bogdan și Al. Myller, Radu Cernătescu, Mihai Ralea, G. Călinescu, A. Oțetea, I. M. Marinescu, C. Balmuș și V. Mirza sînt numai cîțiva dintre aceia care au contribuit, la stabilirea reputației Universității din Iași, atît prin ideile înaintate pe care le-au răspîndit de la catedră cît și prin atitudinea consecvent democratică de care au dat dovadă.

Universitatea din Iași numără printre „profesorii" ei și pe unii scriitori sau oameni de cultură care n-au ținut niciodată vreo lecție și n-au semnat vreun stat de plată. Generații întregi de studenți și-au desăvîrșit pregătirea de specialitate sub emoția întîlnirilor, reale ori numai literare, cu scriitori dintre cei mai mari, care au dat un impuls nou literaturii naționale și au adus o contribuție, dintre cele mai importante, la închegarea limbii literare moderne. Numărul

https://biblioteca-digitala.ro

tinerilor care au ales Iașul, pentru pregătirea lor în specialitate, tocmai din motivul că aici exista o atmosferă specială, prielnică studiilor literare și istorice, este foarte mare. Ei erau atrași de fosta capitală a Moldovei prin faptul că aici tradiția culturală era mai puternică decît oriunde.

De la bătrînii cornicari Grigore Ureche, Miron Costin și Ion Neculce, a căror activitate a dat strălucire nu numai istoriografiei noastre, ci și tinerei limbi literare în formație, la Dimitrie Cantemir și Nicolae Milescu, primii romîni care au dus vorba cunoscută a cronicarului „nasc și în Moldova oameni" departe peste hotarele țării, în continuare la cărturarii din prima jumătate a secolului trecut, în frunte cu Asachi și cu patruzecioptiștii care au meritul, printre altele, că au pregătit unirea celor două țări la 1859 și au adus aportul cel mai important la închegarea limbii literare moderne, toți au contribuit la crearea unor condiții deosebite pentru pregătirea viitorilor studenți de la filologie și de la istorie. Unora dintre ei le revine meritul de a fi sprijinit pe Alexandru I. Cuza la înființarea Universității noastre.

Șirul oamenilor de litere care au dat strălucire orașului nostru și au întărit o mare tradiție literară aici se completează, în a doua jumătate a secolului trecut, cu două nume ilustre : Eminescu și Creangă, iar după 1900 cu M. Sadoveanu, G. Topîrceanu, M. Codreanu și alții.

Scriitori ieșeni, care și-au desfășurat activitatea după 1900, și-au legat numele și activitatea lor de perioada de glorie a revistei «Viața Romînească» al cărei animator a fost, după cum se știe, G. Ibrăileanu, cel mai mare profesor de literatură dintre cîți a cunoscut învățămîntul romînesc. Căldura pe care o punea în expunerea problemelor, cunoașterea adîncă a lucrurilor, legătura pe care știa s-o stabilească între scriitorul de care se ocupa și epoca în care a trăit acesta, modul în care și-a însușit ideile dominante în epocă, măsura în care el corespundea aspirațiilor publicului cititor etc., toate erau expuse cu o claritate și cu o putere de convingere care dădeau impresia auditoriului că Ibrăileanu desprinde faptele respective din propria-i viață, în așa măsură știa să pună în lumină elementul fundamental în fiecare lecție.

Prin activitatea sa, G. Ibrăileanu a depășit, cu mult, obligațiile stricte care-i reveneau din deținerea unei catedre de literatură. El a înțeles, mai mult decît oricine, că turnul de fildeș în care se izolau mulți din colegii săi este cu totul dăunător. Din cauza aceasta a coborît în arenă și condeiul lui s-a transformat în armă de luptă împotriva tuturor ideilor învechite. Ibrăileanu a reușit să convingă, pe cei tineri mai cu seamă, că între munca de la catedră și cea din redacția revistei «Viața romînească» nu trebuie făcută nici un fel de deosebire, că amîndouă reprezintă un singur front apărat de aceiași luptători. În felul acesta «Viața romînească», sub influența catedrei, a putut să se mențină tot timpul la un nivel cu adevărat înalt, de ținută academică, iar catedra, sub influența «Vieții romînești» a beneficiat, în permanență, de o continuă primenire a atmosferei, de legătură cu un public larg care nu se rezuma la studenții propriu-ziși.

Munca lui Ibrăileanu a fost continuată, pe aceleași fronturi, de o serie de specialiști mai tineri în rîndul cărora trebuie pomeniți aici Octav Botez, Mihai Ralea și G. Călinescu. Toți aceștia, și împreună cu ei mulți alții, în diverse domenii de activitate, s-au folosit de coloanele revistei «Viața romînească» tocmai în vederea realizării unei legături trainice între munca pe care o desfășurau la catedră și aceea de difuzare a cuceririlor științifice în rîndul maselor

https://biblioteca-digitala.ro

largi de cititori. Ei duceau mai departe buna tradiție a periodicelor moldovenești începînd cu «Albina romînească», «Dacia literară» și «Propășirea», prin «Romînia literară», pînă la «Contemporanul» și «Evenimentul literar».

Pe lîngă tradițiile literare glorioase ale Iașului există aici și puternice tradiții legate de studiul limbii romîne. Dacă lăsăm la o parte preocupările constante și atît de rodnice ale lui Alecu Russo, în acest domeniu, pe motivul că autorul Cugetărilor *și al* Cîntării Romîniei *era, totuși, un amator în problemă și, în același timp, un izolat, nu putem să nu subliniem rolul hotăritor pe care l-au avut în studierea limbii noastre primii cercetători autorizați în materie, cu excepția ardeleanului Timotei Cipariu. Alexandru Lambrior și H. Tiktin și-au desfășurat amîndoi activitatea în orașul nostru. Tiktin n-a rămas aici pînă la capăt, dar începutul activității sale științifice este legat de Iași. Amîndoi au fost profesori la Liceul Național care poartă, astăzi, numele marelui scriitor M. Sadoveanu. Amîndoi au luptat pentru impunerea principiului fonetic în ortografie.*

În afară de faptul că Lambrior ne-a lăsat o serie de studii legate direct de Istoria limbii romîne, cunoscute în general, de toți specialiștii[1]*), un auditor al prelegerilor sale*[2]*) a transmis posterității și problemele pe care le-a expus învățatul lingvist la Universitate*[3]*).*

Dar activitatea lui Lambrior, sporadică și așa, întrucît el nu făcea decît să suplinească pe un titular prea ocupat cu treburile politice, se curmă printr-o moarte prematură (20 noiembrie 1883) și, în modul acesta, studiul limbii romîne la Universitate devine, pentru încă o bucată de vreme, mai mult formal.

Starea aceasta de lucruri ia sfîrșit o dată cu numirea ca profesor suplinitor, la noua catedră de Istoria limbii romîne și filologia *(1892), a lui Alexandru Philippide. În anul 1896 el este numit profesor provizoriu iar, în 1899 definitiv.*

Nu avem răgazul să stăruim, aici, pe larg, asupra activității lui Philippide. Lucrul acesta a fost făcut, în două ocazii deosebite, de cel mai cunoscut elev al său, academicianul Iorgu Iordan[4]*). Nici nu putem insista asupra activității tuturor celor care au predat cursuri de limba romînă la Universitate. Ne vom opri doar, la reprezentanții de frunte ai disciplinei noastre și vom arăta numai direcțiile în care și-au îndrumat elevii și rezultatele pe care le-au obținut în activitatea lor științifică. Prezentarea noastră nu poate avea, se înțelege, decît caracterul unei schițări cu totul fugitive.*

Philippide are meritul incontestabil de a fi orientat, alături de Al. Lambrior și H. Tiktin, cercetarea științifică în domeniul lingvisticii pe un drum care avea să se dovedească foarte roditor. Dușman neîmpăcat al improvizației, exi-

---

1) Vezi D. Gafițanu, *Concepția lingvistică a lui Al. Lambrior* (în «Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza" Iași», s. III, 1956, p. 35–51).

2) Ed. *Gruber !*

3) Două lecțiuni ținute la Universitatea din Iași, de Al. Lambrior (în «Contemporanul», VI, 1886–1887, p. 169–175).

4) Vezi «Viața romînească» din 15 ianuarie 1934, p. 3–20 și «Viața romînească» februarie 1960, p. 72–82. Cf. și articolul lui D. Gafițanu din «Limba romînă» nr. 3, 1959, p. 3–11, precum și „medalionul", scris tot de acest elev al lui Philippide, în volumul al doilea din lucrarea *Contribuții la istoria universității din Iași, 1860–1960*, Buc., 1960, p. 250–256.

https://biblioteca-digitala.ro

gent pînă la extrem cu el însuși, e de la sine înțeles că pretindea aceeași exigență colaboratorilor mai tineri pe care a știut să-i îndrumeze cu o autoritate puțin obișnuită. Patriot, în cel mai frumos înțeles al cuvîntului, Philippide a transmis elevilor săi pasiunea pentru studiul limbii naționale, respectul pentru părerile altora, curajul de a spune adevărul în toate împrejurările, încrederea în forța de creație a poporului nostru.

De la apariția lucrării sale de tinerețe, Încercări asupra stării sociale a poporului romîn în trecut *(1881)*[5]*, pînă la opera monumentală,* Originea romînilor *(1923–1928), Alexandru Philippide și-a petrecut viața între Universitate și bibliotecă, descifrînd înțelesurile, ascunse de multe ori, ale rostului nostru în lume, din documentele scrise, cîte i-au putut sta la dispoziție, ca și din documentele nescrise care sînt dialectele și graiurile limbii romîne.*

În Introducere în istoria limbii și literaturii romîne *(1888), mai întîi, în* Principii de istoria limbii *(1897) după aceea, în lucrările pregătitoare pentru* Dicționarul limbii romîne *(1898–1906) ca și în studiile cu caracter polemic* Specialistul romîn *(1907) și* Un specialist romîn la Lipsca *(1909), Philippide nu face decît să-și organizeze materialul în vederea realizării unei opere de mare întindere, la care autorul a lucrat, cu mici întreruperi, aproape toată viața. Este vorba de lucrarea, pomenită deja,* Originea Romînilor, *apărută la Iași, în două volume.*

În primul volum, Philippide urmărește izvoarele istorice pentru a lămuri ce fel de populații au trăit în trecut pe pămîntul patriei noastre, care au fost relațiile dintre ele, în ce proporție a contribuit fiecare la închegarea poporului și a limbii romîne.

Al doilea volum este un studiu, de peste 800 pagini asupra istoriei sunetelor limbii romîne și a morfologiei romînești, pe baza comparației stărilor de lucruri din cele patru dialecte principale.

Prin moartea lui Alexandru Philippide (12 august 1933), este numit titular al catedrei de Limba romînă și dialectele ei academicianul Iorgu Iordan (1 martie 1934 care funcționase, pînă atunci, la catedra de Filologie romanică *(începînd cu anul 1926). El deține această catedră pînă în octombrie 1946, cînd este transferat la Universitatea din București.*

Academicianul Iordan a continuat activitatea pe care o începuse fostul său profesor încă în anul 1892 și a lărgit preocupările catedrei prin înscrierea, în planul ei de lucru, a studierii aspectelor contemporane ale limbii noastre. Philippide a îndrumat cercetările elevilor săi, în mod special, spre fazele mai vechi ale limbii romîne, întocmai ca alți colegi de specialitate din acel timp.

Academicianul Iordan a pus bazele Institutului de Filologie Romînă „Alexandru Philippide" și a condus, în vremea cît a funcționat la Universitatea noastră, revista acestui institut intitulată : «Buletinul Institutului de Filologie romînă „Alexandru Philippide"». Volumul I a apărut în 1934. În această revistă și-au publicat primele contribuții științifice o serie de tineri care s-au format sub îndrumarea directă a academicianului Iordan.

După ce, în teza de doctorat, academicianul Iordan, a tratat un subiect de istoria limbii (Diftongarea lui e și o accentuați în pozițiile ă, e, *Iași, 1920) și*

5) Lucrarea aceasta a fost apreciată, în mod pozitiv, de revista «Contemporanul», (I, 1881–1882, p. 781–784).

https://biblioteca-digitala.ro

apoi a întîrziat asupra numelor de locuri (Rumänische Toponomastik, *Bonn, 1924–1926) ori asupra întregului domeniu al filologiei romanice* (Introducere în studiul limbilor romanice, *Iași, 1932), el s-a îndreptat spre cercetarea limbii romîne contemporane, domeniu în care ne-a dat o serie de lucrări dintre cele mai importante cum sînt :* Gramatica limbii romîne, *București, 1937 (apărută, în ediție nouă, la București în 1948).* Limba romînă actuală. O gramatică a greșelilor, *Iași, 1943 (ediția a doua București 1948) ;* Stilistica limbii romîne, *București, 1944.*

În anii puterii populare au fost continuate direcțiile principale ale activității academicianului Iordan. Profesorul nostru se găsește, astăzi, în fruntea cercetărilor referitoare la studiul limbii romîne și, în calitate de director al Institutului de Lingvistică din București, a condus și conduce, o serie de lucrări cu caracter colectiv. Dintre lucrările personale trebuie amintite, aici, Nume de locuri romînești în R.P.R. *(1952) ;* Limba romînă contemporană *(1954, 1956), precum și numeroasele studii referitoare la limba romînă literară, unde aportul adus de academicianul Iorgu Iordan a fost, de asemenea, deosebit de substanțial.*

La Universitatea din Iași a profesat, o bună bucată de vreme, învățatul A. D. Xenopol, cel dintîi istoric care ne-a făcut cunoscuți peste hotare. Lui i se datorește crearea unei metode științifice de cercetare în acest domeniu după cum tot el are meritul de a fi dat un impuls deosebit cercetărilor de istorie în țara noastră. A știut să depășească stadiul de publicare de documente și să deschidă un orizont filozofic cercetătorilor aplecați asupra paginilor prăfuite în care erau consemnate faptele de seamă săvîrșite de poporul nostru, în trecut. El a fost nu numai cel dintîi teoretician asupra problemelor de istorie, ci și primul romîn care a știut să se ridice la lucrări de sinteză. Și dacă nu tot ce ne-a rămas de la el mai poate fi preluat în momentul de față vina nu-i numai a lui Xenopol, ci și a vremii în care a trăit și a școlii la care s-a format. Să nu uităm că, prin cuceririle cu care clasicii marxism-leninismului au îmbogățit cultura și știința mondială, concepția asupra istoriei avea să sufere transformări de-a dreptul revoluționare.

Amintirea marilor cărturari care au profesat la catedrele de aici, a scriitorilor și îndrumătorilor literari care au visat și au creat în orașul nostru, dîndu-i o strălucire puțin obișnuită, constituie un adevărat imbold pentru tineretul entuziast venit să studieze la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza". De la an la an sînt tot mai numeroși cei atrași de monumentele în stare să vorbească, celui care nu-i prea grăbit și știe să le „citească", ori de muzeele create în ultimii ani în vechea capitală a Moldovei.

Dar tradițiile mari ale Iașului nu sînt legate numai de studiul literaturii sau al limbii romîne. Aici au fost frămîntate, cu mai multă ardoare decît în alte părți, ideile progresiste ale vremii și tot aici s-au stabilit legături, din ce în ce mai strînse, cu acțiunile de emancipare ale omului care ne veneau din Rusia veche, mai întîi, și, apoi din Uniunea Sovietică. La Iași s-au reflectat mai repede, și cu mai multă putere, ideile vestitoare ale lumii noi care s-a încălzit și a crescut sub flacăra nestinsă a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Iașul prezintă un interes deosebit pentru cei care se dedică studiului istoriei. Nicăieri nu există atîtea monumente legate de trecutul poporului romîn ca aici. De la perioada de glorie a lui Ștefan cel Mare pînă la luptele eroice ale ceferiștilor conduși de Ilie Pintilie, Iașul vorbește tuturor acelora care sînt în stare să-i descifreze „istoria", scrisă pe hîrtie ori cioplită în piatră sau în bronz.

https://biblioteca-digitala.ro

Sub pasul trecătorului de astăzi poate fi descifrat nu numai ecoul trecerii, pe aici, al ostașilor care au înscris pagini de neuitat în istoria țării, din secolul al XIV-lea pînă în zielele noastre, ci și bucuria cu care muncitorii, țăranii și intelectualii din anii puterii populare au știut să lege o veche tradiție de preocupările de acum și să dea glas sirenelor care unesc într-o singură voință, și într-o singură forță, puterea de creație a unui popor chemat, în sfîrșit, să-și hotărască el singur soarta.

Cu toată prigoana cercurilor guvernamentale, exercitată după victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, împotriva elementelor democrate, majoritatea profesorilor și studenților ieșeni au rămas credincioși tradițiilor progresiste ale Universității și au militat pentru apărarea culturii, împotriva fascismului, împotriva asupririi naționalităților conlocuitoare.

Majoritatea cadrelor didactice de la Universitate colaborează, intens, la revistele cu orientare democrată «Viața Romînească», «Însemnări ieșene», «Manifest» etc. Mulți fac parte din asociația „Amicii U.R.S.S." ori din Societatea studenților în litere și își exprimă, cu tot curajul, împotriva riscurilor care erau dintre cele mai mari, ideile și gîndurile pînă la capăt.

Împotriva exmatriculării unor studenți, sau a destituirii unor cadre didactice, atitudinea democratică nu a scăzut, în Universitate, ci dimpotrivă. Catedrele erau nu numai focare de cultură, ci și izvoare de energie cetățenească și atitudine democratică. Și în vreme ce fascismul se răspîndea, ca o adevărată molimă, într-o serie de țări din apusul și centrul Europei, numeroși profesori ai Universității noastre apărau pozițiile democrate cîștigate de predecesori și indicau studenților lor drumul care trebuia urmat. În această perioadă, deosebit de grea pentru educarea tineretului, Facultatea de Litere și Filozofie avînd ca decan pe Iorgu Iordan, a conferit diploma de doctor honoris causa lui Mihail Sadoveanu. Prin acest gest se recunoștea nu numai valoarea artistică și națională a operei sadoveniene, ci și atașamentul pe care marele scriitor îl dovedise față de cauza democrației. Profesorii noștri răspundeau, în modul acesta, atitudinii huliganice a unor descreierați care începuseră să pună sub interdicție literatura lui Sadoveanu, să-i adune volumele în piețele publice și să le dea foc.

Universitatea din Iași a intrat, în ultimii ani, într-o perioadă de mare înflorire. Ritmul rapid de dezvoltare a economiei, succesele tot mai mari pe care țara noastră le-a cunoscut, de la eliberare încoace, au dovedit justețea politicii pe care o duce statul democrat popular sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn. Reforma învățămîntului (1948) a constituit o cotitură importantă în dezvoltarea școlii care a pornit și ea pe un drum nou. Învățămîntului superior i se acordă o atenție deosebită. Universitatea din Iași s-a încadrat, cu avînt, în noua viață culturală a țării și aduce o contribuție dintre cele mai importante la creșterea intelectualității noi, devotată poporului muncitor.

Prin reforma învățămîntului, știința și cultura au devenit, într-adevăr, bunuri ale maselor celor mai largi.

Spre deosebire de trecut, cînd statul burghez dădea o atenție deosebită pregătirii juridice prin ajutorul căreia se putea menține, în continuare, starea de exploatare și de oprimare, noi acordăm, astăzi, sprijin egal tuturor specialiștilor, în funcție de necesitățile economice și culturale ale țării.

Învățămîntul de toate gradele și-a schimbat structura. Marea majoritate

https://biblioteca-digitala.ro

a studenților provine din rîndul fiilor de muncitori și de țărani, care constituie mai bine de trei sferturi din populația țării.

Între anii 1948–1959 institutele noastre universitare au dat aproximativ 110.000 absolvenți.

A fost creat un învățămînt universitar seral care asigură legătura permanentă cu unitățile productive și, în același timp, dă un sens cu totul deosebit rolului pe care îl are universitatea în țările de tip socialist. Și aici avem, pînă în momentul de față, aproape 6.000 de absolvenți.

De la an la an a fost extinsă rețeaua de institute și facultăți și a fost mărit în mod apreciabil, numărul de locuri pentru candidații în învățămîntul superior.

Este deosebit de importantă constatarea că pe cînd în anul 1938 aveam 16 institute, cu 33 de facultăți, în patru centre universitare, în 1960 au funcționat 38 de institute, cu 93 de facultăți, în nouă centre universitare. De la an la an, crește nu numai nivelul de pregătire al studenților, ci și baza materială prin care li se asigură condiții optime de lucru. Se prevede ca, în viitorii ani, numărul bursierilor care reprezintă, astăzi, la universitatea noastră, un procentaj de 65,87 la sută, să crească în mod simțitor. Se prevede, de asemenea, ca în 1965 numărul studenților din anul întîi să fie cu 38% mai mare decît în 1959.

În toate centrele universitare din țară a fost extins spațiul de învățămînt, s-au clădit noi cămine și cantine moderne, au fost înzestrate, la nivelul cerințelor actuale, laboratoarele și bibliotecile. S-au ridicat case de cultură pentru studenți și multe grupuri sociale și complexe sportive. Fondurile alocate de partid și guvern, pentru învățămîntul superior, între anii 1951–1959, se ridică la aproape 600 milioane lei. Statul cheltuiește, pentru fiecare student, aproximativ 11.000 lei anual.

Pentru asigurarea muncii noastre, statul democrat-popular nu precupețește nimic. Niciodată nu au existat condițiile de muncă, didactică și științifică, pe care le avem astăzi. Niciodată, pînă acum, studențimea nu a fost înconjurată de mai multă dragoste și simpatie și nu i-a surîs un viitor mai liniștit. Conducerea statului nostru a pus și pune în permanență, la dispoziția ei, nu numai laboratoare și biblioteci bine înzestrate, ci și cămine confortabile și cantine moderne. În timpul vacanțelor, mulți dintre studenți sînt trimiși în stațiuni de odihnă, la munte sau la mare.

Exploatații de ieri au toate drumurile deschise spre lumină. Poporul este stăpîn pe destinele sale. Lupta lui, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Muncitoresc Romîn, a descătușat energiile creatoare și le-a orientat pe drumul construirii socialismului în scumpa noastră patrie, Republica Populară Romînă.

G. Istrate

https://biblioteca-digitala.ro